

מדריך לגנות - קומפוסטר: הערימה שממשיכה לתת

מה זה קומפוסט?

ערימה גבוהה יותר. ניתן להשיג קומפוסטר קנוי, בדרך כלל מפלסטיק, או לאלתר ממיכל קיים. עם זאת דרך מצוינת נוספת היא להכין קומפוסטר בעצמנו מחמרים בשימוש חוזר, למשל מארגז צעצועים ישן שתחתיתו נשברה והוצאה.

שש עקרונות לתחזוקת הקומפוסטר:

- 1. יחס 1:1 רטוב ליבש:** על כל "מנה" (דלי/מיכל כלשהו) של חומר "רטוב" - שאריות מזון למיניהן, להוסיף "מנה" שווה של חומר "יבש" - עלים יבשים, נסורת עץ, קש, גזם דשא יבש ועוד.
- 2. לחתוך:** ככל שהמרכיבים קטנים יותר תהליך הפירוק יתרחש מהר יותר. לכן, חתיכות פסולת גדולות, למשל קליפות אבטיח, מומלץ לחתוך.
- 3. לאוורר:** את הערימה נמקם בחצר במקום מוצל או חצי מוצל, על הקרקע, כך שיצורים רצויים יוכלו להיכנס אל הערימה ונוזלים יוכלו להתנקז ממנה אל הקרקע. בנוסף, הערימה חייבת להתאוורר, לכן בתחתיתה נניח שכבה של ענפים גסים.
- 4. שכבות:** הסוד של ערימת קומפוסט טובה הוא עבודה בשכבות: כל שכבה של חומרים ירוקים, רטובים ("חומרים חנקניים" כמו פסולת אורגנית) שנשים בערימה חובה לכסות מיד בחומרים יבשים ("חומרים פחמניים" כמו עלים יבשים, כסחת יבשה, נסורת ואף אפר מדורות. תמיד יש לסיים הוספת חומר לערימת הקומפוסט עם חומר יבש. שכבת החומרים היבשים אחראית לכך שהערימה תהיה מאווררת ולא דחוסה ונוזלית, מה שעלול ליצור ריח ולמשוך זבובים, ומבטיחה את פעילותן של הבקטריות חובבות החמצן, שדואגות בשמחה לפירוק החומר האורגני בערימה. מומלץ להכין ליד הקומפוסט ערימה של חומרים יבשים זמינים.
- 5. לחות:** כאשר הערימה מגיעה לגודלה הרצוי, או שהמיכל שלנו מתמלא, נניח לה "להתבשל". יש לשמור עליה לחה ולחכות. בזכות גודלה, הערימה תוכל להתחמם ולשמור על הלחות שבה. החום הרב

רקבובית, קומפוסט בלועזית, היא דשן אורגני עשיר שנוצר מחומר אורגני שהתפרק ואפשר להחזירו לקרקע ולטייב אותה. הקומפוסט נוצר בטבע ממחזוריות של חומרים אורגניים המתפרקים ונבנים מחדש: עלים שנשרו, שאריות מזון, גללי בע"ח, כולם מתפוררים, מתפרקים ומעשירים את הקרקע. פירוק החומר אורגני מתאפשר הודות לאין ספור יצורים המפרקים חומר אורגני "מת", ליסודות מהם הוא היה מורכב ומאפשרות לשורשי הצמחים לספוג יסודות אלו לשימושם. תהליך פירוק זה מכונה קומפוסטציה.

תרומת הקומפוסט לקרקע:

- משפר את מרקם הקרקע
- תורם לאוורור הקרקע
- משפר את אחזקת המים
- מונע בליה וסחף
- מספק חומרי מזון צמחים זמינים לצמחים
- מפחית חלחול ובריחת חומרי מזון לעומק הקרקע
- מיצר בצמחים חסינות טובה יותר נגד מחלות ומזיקים
- עוזר לזרעים לנבוט פי 5-7 יותר מהר
- מאחסן חנקן, מאזן PH חומציות/בסיסיות.

איך עושים קומפוסט?

יש הרבה דרכים להכין קומפוסט, וכולן טובות יותר מהשלכת פסולת אורגנית לפח ה"רגיל" ומשם למטמנות. את הפסולת ניתן לערום בתוך מיכל, באזור מגודר או סתם כך בערימה בחצר. מיכל או גידור אינם הכרחיים, אך הם יסייעו לשמירת סדר וניקיון בסביבת הערימה, יימנעו פיזור של פסולת וכניסת בע"ח לא רצויים ויאפשרו בניית

מה לא לשים בקומפוסט:

- בשר, דגים
- מוצרי חלב
- גללים של חיות אוכלות בשר (כלבים, חתולים ועוד).
- מגבונים
- חומר סינטטי (שקיות, פלסטיק, בטריות ועוד...)

דוגמה לקומפוסטר עירוני בגן הילדים

מה לעשות במקרה שהקומפוסטר

- מסריח – להוסיף חומר יבש
- מסריח מאוד – להפוך את הערימה
- יבש – להרטיב ולערבב, להגדיל ערימה
- לא מתחמם – להפוך ולערבב
- רטוב ודחוס – להפוך, להוסיף חומר יבש
- יש מזיקים, מעופפים – לשים פחות חומרים עסיסיים, לכסות תמיד בשכבת גזם
- הערימה מושכת חיות לא רצויות – לא לשים חלבון מהחי ומזון שומני!

חיוני היות שהוא מונע הטלה של זבובים ומשמיד זרעים. במהלך הזמן הערימה תצמצם את גובהה במידה ניכרת. זהו סימן לתהליך בישול מוצלח. לאחר כמה שבועות הערימה צפויה להתקרר.

6. לערבב: כדי להאיץ את התהליך ניתן להפוך ולערבב את הערימה בשלב זה, כדי להכניס לתוכה אוויר. הערימה תהיה מוכנה לשימוש כעבור כשלושה עד ארבעה חודשים.

איך נדע שהקומפוסט מוכן לשימוש?

סימן מובהק הוא כאשר לא ניתן להעמיסו בעזרת קלשון, אלא יש צורך באת. את הקומפוסט נפזר בנדיבות סביב הצמחים בגינה. רצוי להצניע את הקומפוסט באדמה ע"י תיחוח קל או לכסותו בעזרת חיפוי צמחי. אפשר לשמור את הקומפוסט בתוך שקים באזור מוצל.

מה אפשר לשים בקומפוסט?

א. חומר ירוק: או חומר עשיר בחנקן (החלק ה"רטוב" בשכבות הקופוסט):

- עלים
- שאריות מזון צמחי – ירקות פירות, קליפות, כל אוכל צמחי.
- קליפות ביצים
- שקיות תה, קפה
- גזם ירוק, דשא ירוק
- ב. חומר חום** או חומרים עשירים בפחמן- המתפרקים לאט (החלק ה"יבש" בשכבות הקומפוסט):
- קרטונים משומשים שלא יצלחו ליצירה ותבניות ביצים – קרועים לחתיכות קטנות.
- מצעים של מכרסמים כגון ארנבונים או שרקנים – נסורת / קש
- רסק של גזם- חתיכות קטנות של ענפים גזומים
- נסורת
- עלים יבשים
- דשא קצוץ מיובש